

- JAVNI DUG -

I Pojam javnog duga

Javni dug je oblik javnog prihoda koji ostvaruje država, ili drugi javno-pravni organ, zbog postizanja određenih ciljeva, odnosno zbog pokrića rashoda, bilo kod emisije ustanove, bilo kod nosilaca dohotka (ili u inostranstvu). Javni dug predstavlja skup različitih oblika zajmova koje obično pravi država u svrhu ostvarivanja određenih budžetskih ciljeva. Davno su poznati različiti oblici javnog duga, kao izvanrednog izvora sredstava za finansiranje javnih-državnih rashoda. U posljednje vreme javni dug se redovno javlja kao izvor u državnim finansijama, ali ne više radi uravnotežavanja državnih finansija, kao u klasičnoj teoriji, već kao vrlo pogodan i efikasan instrument ekonomske politike kapitalističkih i drugih država. On se obično formira kod centralne banke ili u inostranstvu.

Javni zajam najčešće nastaje u posebnim uslovima kada su državi odmah, ili u kratkom roku potrebna sredstva za određene najčešće izvanredne rashode, koje ne može da osigura redovnih prihodima. Javni zajam je metod kojim se to postiže. Raspisujući javni zajam, u odnosu na nosioce dohotka u zemlji ili uzimanjem zajmova u inostranstvu, država dolazi do potrebnih sredstava.

Javni zajam država vraća postepeno, u dužem periodu vremena, obično kroz anuitete (otplate i kamate) – koristeći pri tome svoje redovne prihode (poreze i drugo).

Javni dug je javni prihod u momentu kada se obezbedi a javni rashod kada se plaća. Pošto se plaća (vraća se glavnica sa kamatom upisnicima zajma) iz poreza, on je u stvari prikriiveni porez, odnosno dažbinski prihod.

Javni dug obuhvata ukupna dugovanja države po svim pravnim osnovama tj. svako zaduženje države kako po osnovu ugovora o zajmu kod pravnih ili fizičkih lica tako i sve obaveze države po drugim osnovama, zakonskim, ugovornim, sudskim (npr. dugovanje naknade za državne nabavke, za plate državnih činovnika, za eksproprijaciju imovine, naknada ratne i druge štete, naknada po osnovu sudskih presuda i dr.).

Javni zajam obuhvata samo ono zaduženje koje je organizovano u vidu zajma sa javnim upisom. Situacije u kojima se država nađe u vezi sa javnim finansiranjem i njeni motivi da se zadužuje mogu biti različiti. Država se zadužuje kada mora da poveća javne potrebe a ne može da povećava fiskalnu presiju ili kada želi ili mora da smanji fiskalnu presiju a ne može da smanji javne rashode. Država može da se zaduži i iz transakcionih motiva, kratkoročno, da premosti nastali manjak, kada dolazi do vremenskog nepodudaranja između pritanja prihoda i dospeća obaveza države da podmiri svoje rashode. To je situacija kada dođe do zastoja u prilivu prihoda, na primer zbog sezonskih oscilacija (turistička sezona je za vreme leta, poljoprivreda-ratarstvo daje rezultate u jesen, građevinarstvo zamire u zimu), što sve utiče na usporavanje javnih prihoda i nelikvidnost budžeta koja se prevazilazi (ako za te svrhe nema dovoljno sredstava u budžetskoj rezervi) kratkoročnim (letećim) zajmovima koji se obezbeđuju na tržištu novca i kratkoročnih hartija od vrednosti.

II Osnovne karakteristike javnog duga

Osnovne karakteristike javnog duga su:

- 1) javni dug predstavlja finansijski instrument koji u sebi uključuje i elemente prihoda i elemente rashoda. U trenutku zaključivanja zajam je prihod države, ali u trenutku dospeća za vraćanje on se javlja kao javni rashod;
- 2) javni dug karakteriše njegova povratnost, za razliku od javnih prihoda koji se obezbeđuje u (nepovratnim) dažbinama;
- 3) kako se najveći broj javnih zajmova upisuje uz obavezu zajmoprimca da zajmodavcu, uz vraćanje glavnice, plati i kamatu, jedna od karakteristika zajma je i kamata;
- 4) javni dugovi se, uglavnom, obezbeđuju na dobrovoljnoj osnovi, tj. na podlozi slobodnog opredeljenja zajmodavca da upiše javni zajam, a ne prinudno, na osnovu fiskalnog suvereniteta. Međutim, nije uvek bitan elemenat javnog zajma, s obzirom na to da postoje obavezni (prinudni) zajmovi. Takvi zajmovi se razlikuju od dažbina samo po tome što se iznosi upisanog obaveznog zajma vraćaju zajmodavcima, što nije slučaj sa sredstvima prikupljenim dažbinama, odnosno takvi zajmovi postaju porezi, ako država ne vrati pozajmljena sredstva, što je inače veoma redak slučaj;
- 5) javni dugovi se ne mogu smatrati pravim prihodima kao što su to dažbine i domenski prihodi, jer zajmovi predstavljaju anticipiranje prihoda. Naime, kada su državi potrebni veliki iznosi sredstava i u kratkom vremenskom periodu, pa ih ne može odmah obezbediti putem "pravih" prihoda (dažbina), onda ona pribegava zajmu koga će vraćati iz pravih prihoda - dažbina. Zato se zajmovi ne mogu smatrati definitivnim prihodima.

Međutim, između zajma i fiskalnih prihoda postoji veoma čvrsta korelativna veza, s obzirom na to da je nemoguće realizovati zajam bez dažbina iz kojih država, inače, vraća zajam. Država prebacuje teret otplate javnih kredita na buduće generacije tako što anticipira porast budućih fiskalnih i nefiskalnih prihoda iz kojih će se otplaćivati javni zajmovi. Pri tome se raspoređivanje javnog tereta kroz vreme opravdava koristima koje buduće generacije imaju od trošenja sredstava javnih zajmova, na primer, od izgradnje železnice, autoputeva, energetskih objekata.

III Uzroci stvaranja javnog duga

Finansijska teorija izdvaja nekoliko razloga za stvaranje javnog duga:

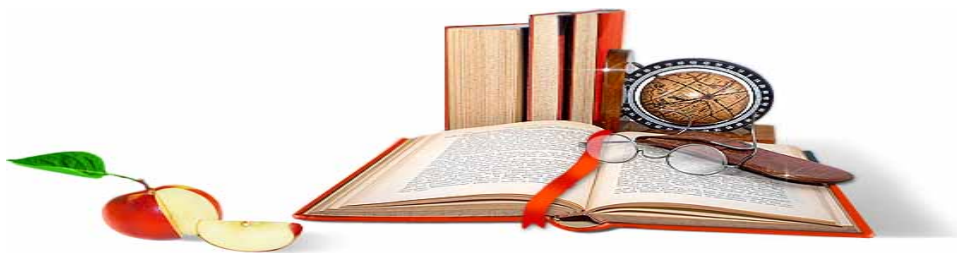
- 1) Izvanredni, uglavnom veliki javni rashodi,
- 2) Savremeni državni intervencionizam u privredi, za što su potrebna ogromna dodatna sredstva izvan redovnih (poreza),
- 3) Vremensko napoklapanje formiranja javnih rashoda, odnosno odgovarajućih prihoda
- 4) Stalni budžetski deficit koji nije moguće više pokriti redovnim javnim prihodima

Izvanredni javni rashodi su osnovni faktor formiranja javnog duga. Sve veće javne rashode nije moguće u modernoj državi, posebno rashode za naoružanje, izgradnju, infrastrukturu, istraživanja i razvoj, energiju, ekologiju, socijalnu politiku i sl. pokriti samo

**---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE
PREUZETI NA SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----**

**[BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI TEKST](http://WWW.SEMINARSKIRAD.ORG)
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA
RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.**

**WWW.SEMINARSKIRAD.ORG
WWW.MAGISTARSKI.COM
WWW.MATURSKIRADOVI.NET**

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com